

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТЯНСЬКІЙ ГАЛУЗІ І ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

¹Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського

²Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського

³Вінницький національний технічний університет

Анотація. В статті представлений розгляд такого важливого питання, як реформування освіти в Україні, розвиток інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, переорієнтація педагогічної інноватики технічного напрямку з опорою на гуманістичні цінності.

Ключові слова: реформування освіти, інноваційні інформаційно-комунікаційні технології, педагогічна інноватика, гуманістичні цінності.

Abstract. The article considers such important issues as educational reforms in Ukraine, the development of innovative informational and communication technologies, the change of pedagogical innovations with the emphasis on humanistic values and digitalization.

Keywords: educational reforms, innovative informational and communication technologies, pedagogical innovations, humanistic values.

Дистанційне навчання ми розглядаємо як інновацію і технологію. Це форма організації освітнього процесу на основі сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, яка передбачає обмін навчальною і науковою інформацією на відстані, поєднання очної і заочної форм навчання, коли не лише вчитися, а й захищати диплом можна, перебуваючи далеко від закладу освіти. Дистанційна освіта – освіта третього тисячоліття. В Україні вона розвивається і має усі шанси стати провідною в отриманні професійної освіти [5].

У переломний період пошуку нової ідеології суспільства, переоцінки цінностей природним є загострення інтересу до інноваційних процесів, світоглядної педагогіки, пошуку способів реформування навчально-виховного процесу. Джерела оновлення освіти криються в творчості педагогів, у їхній інноваційній діяльності, яка знайшла своє відображення у створенні закладів нового типу, в розробці і впровадженні елементів нового змісту освіти, навчальних технологій, зміцненні зв'язків з наукою, використанні світового педагогічного досвіду.

Викладач як суб'єкт педагогічного процесу виступає головною діючою особою будь-яких змін у системі навчання. Кардинальні перетворення освіти і суспільства вимагають від педагога переорієнтації його свідомості на гуманістичні цінності, адекватні характеру творчої (інноваційної) педагогічної діяльності [2]. У зв'язку з цим виявилися протиріччя між традиційним рівнем реалізації його діяльності і сучасними потребами освіти і суспільства у педагогах із творчим, науково-педагогічним мисленням, здатним до інноваційних перетворень.

Йдеться про нову галузь наукового знання – педагогічну інноватику. Зміни у змісті й організації діяльності закладів освіти, їхня інноваційна спрямованість тісно пов'язані зі змінами в методологічній і технологічній підготовці педагога. Однак цей процес нині має стихійний характер, що значною мірою пояснюється недостатністю наукових досліджень і рекомендацій щодо удосконалення інноваційної діяльності викладача.

З нашого погляду (з метою впровадження інноваційних процесів у вищій школі), філософського аналізу потребують такі питання: ідеологія і заклад вищої освіти, освіта як засіб виживання, інформаційні, комунікаційні технології, дистанційна освіта, культуротворчі функції освіти, відображення в освіті досягнень людства, глобальні проблеми гуманізації освіти, філософське осмислення ролі простору і часу, абсолютного і відносного, зовнішнього і внутрішнього, освітніх

систем у різні історичні періоди, ієрархія факторів формування особистості, спільні цілі освіти і виховання, вибір моральних і освітніх ідеалів [3].

У зв'язку з цим виникли нові напрямки досліджень педагогічної діяльності як творчого процесу і педагогічної інноватики, що виступають передумовою аналізу становлення і розвитку проблеми інноваційної діяльності викладача. Загальні та специфічні особливості творчої (інноваційної) педагогічної діяльності досліджувалися і представлені у працях Ф. Гоноболіна, С. Годника, В. Загвязинського, В. Кан-Калика, А. Кондратенкова, Н. Кузьміної, Ю. Кулюткіна, А. Маркової, Н. Никандрова, Я. Пономарьова, В. Сластьоніна, Г. Сухобської, А. Щербакова.

У дослідженнях інноваційних процесів у галузі освіти висувається коло проблем теоретико-методологічного характеру, що відносяться до інновацій і творчої педагогічної діяльності вчителя (критерії оцінки нового, традиції та інновації, специфіки інноваційного циклу, ставлення учителя до інновацій). Проблематика нововведень освітянської галузі представлена в працях К. Ангеловскі, Н. Горбунової, М. Кларіна, В. Ляудіс, М. Поташника, С. Полякова, Т. Шамової, О. Хомерики, Н. Юсуфбекової.

Для сучасної педагогіки традиційними є дослідження інноваційної діяльності з точки зору теорії та практики впровадження досягнень педагогічної науки і поширення передового педагогічного досвіду (А. Арламов, А. Бойко, Г. Воробйов, А. Гельмонт, В. Гусев, П. Карташов, В. Кухарев, З. Михайлова, М. Поташник, Я. Турбовський).

Останнім часом у педагогічній інноватиці впровадження і поширення передового педагогічного досвіду стали розглядатися як види інноваційних процесів. Значне місце відводиться вивченню життєвого циклу інноваційних процесів, класифікації нововведень, джерелам ідей інноваційної педагогіки, актуалізується важливість нормативно-правового забезпечення інновацій.

У працях А. Арламова, М. Бургіна, В. Журавльова, В. Загвязинського, А. Ніколса, Н. Юсуфбекової розкриваються загальні особливості педагогічних інноваційних явищ: існування новацій як ідеальних продуктів діяльності новаторів, відносна розтягнутість інноваційних процесів у часі, нечіткість меж існування педагогічного феномену нововведень, цілісний характер мети інновацій, суттєва залежність інноваційних процесів від соціально-педагогічної ситуації, складність визначення результатів інновацій.

У працях зарубіжних авторів розглядаються окремі теоретичні та практичні аспекти інноваційних процесів і перетворень у системі освіти на основі різноманітних педагогічних інновацій. У дослідженнях американських і англійських педагогів (Х. Барнет, Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Н. Гросс, Р. Карлсон, М. Майлз, А. Хаберман, Р. Хейвлок, Д. Чен, Р. Едем) аналізуються питання управління інноваційними процесами, організації змін у галузі освіти, умови, необхідні для «життєдіяльності» інновацій, планування інновацій, способи рекламування інновацій.

Достатньо глибоко опрацьований соціально-психологічний аспект поширення нововведень в американській інноватиці (Е. Роджерс та ін.): типологія учасників інноваційного процесу, їхнє ставлення до інновації, готовність до її сприйняття.

Інновації здійснюють значний системний вплив на всі компоненти педагогічного процесу, загальну структуру та діяльність педагогічної громадськості. На відміну від будь-яких елементарних новацій педагогічні інновації передбачають особистісний і творчий процес навчання і виховання молодого покоління, вони охоплюють всю сферу освіти і підготовки викладача, що виконує різноманітні функції – експерта, консультанта, проектувальника, педагога інноваційних закладів освіти.

Сьогодні дистанційну освіту в Україні ми розглядаємо як інноваційне явище [6, 7]. Хоча ця ідея навчання студентів, які не можуть регулярно відвідувати заняття, знайшла втілення у широко розвинутій системі заочної освіти, що зародилася ще у 30-х роках минулого століття. Заочне навчання дало змогу мільйонам людей отримати освіту, однак, не дивлячись на досягнуті успіхи, поширення цього виду освіти сьогодні скорочується. Далосся взнаки підвищення вартості проїзду і житла. Жорсткий порядок вивчення курсів у встановлені терміни, за відповідно затвердженим графіком не зручний для людей, які отримують освіту без відриву від основної роботи. Час вимагає більш гнучкого і ефективного підходу до організації навчання відповідно до потреб різних категорій людей. Сьогодні необхідно враховувати попит на певні освітні курси і програми і реагувати на нього. Система заочної освіти, яка склалася, не завжди задовольняє ці вимоги. У країнах близького зарубіжжя існував досвід використання технічних засобів навчання. На телебаченні і радіо існувала велика кількість освітніх програм, працювали спеціальні канали. Не дивлячись на те, що вони забезпечували практично тільки передачу інформації і не надавали змоги отримати систематичну освіту, певну позитивну роль вони відіграли.

Нішу інноваційних форм навчання уже в 90-і роки ХХ століття почали заповнювати дистанційні освітні технології, які прийшли до нас із Заходу і успішно прижилися в нашому суспільстві, де уже ропочався інформаційний бум, а роль освіти стала неухильно зростати. Вони дали змогу навчатися безконтактно, без відриву «від виробництва», із застосуванням останніх розробок науки і техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Основы открытого образования / Отв.ред. В.И.Солдаткин.-М.: НИИЦ РАО.-В 2-х.т., Т.1.-2002.- 586с.
2. Столяренко О. В. Гуманістичні аспекти використання інноваційних педагогічних технологій у загальнодержавній стратегії сталого розвитку / О. В. Столяренко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 41. – Київ–Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. – 505 с. – С. 457–463. – 0,5 авт. аркушів.
3. Столяренко О. В. Європейський вимір реформування освіти на базі ідей антропоцентризму, виховання ціннісного ставлення до людини / О. В. Столяренко // Scientific and pedagogic internship “Challenges of molernization of pedagogical education in Ukraine and EU countries”: Internship proceedings, December 3–14, 2018/ Sandomierz. 108 p. – P. 97–101.
4. Moore, M.G. & Thompson, M.M., with Quigley, A.B., Clark, G.C., & Goff, G.G. (1990). The effects of distance learning: A summary of the literature. Research Monograph No. 2. University Park, PA: The Pennsylvania State University, American Center for the Study of Distance Education. (ED 330 321).
5. Stoliarenko O. V., Stoliarenko O. V. A Student-centered Educational Approach Scientific Reasoning and Empirical Study at the Ukrainian Universities // Neu stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – Is ted. – Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019. – 472 p. – P. 394–412.
6. Verduin, J.R. & Clark, T.A. (1991). Distance education: The foundations of effective practice. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
7. Willis, B. (1993). Distance education: A practical guide. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.

Столяренко Олена Вікторівна – д.пед.н., доцент кафедри педагогіки і професійної освіти, Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського.

Цимбалюк Оксана Олександрівна – студентка магістратури освітньої спеціальності «Менеджмент», Вінницький національний технічний університет

Столяренко Оксана Василівна – к.пед.н., доцент кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет.

Stoliarenko Olena V. – Doctor of Pedagogy, Assistant Professor at the Department of Pedagogy and Professional Education, Vinnytsia State Pedagogic University named after M. Kotsiubynskyi.

Tsymbaliuk Oksana O. – a Master Student on the specialty “Management”, Vinnytsia State Pedagogic University named after M. Kotsiubynskyi.

Stoliarenko Oksana V. – Candidate of Pedagogic Sciences, Assistant Professor at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University.